

TENEN

23. årgang nr. 4 – juni 2013

Indhold:

Kæde og skud eller trend og islæt?	side 3
Referat af TENENs generalforsamling 2013	side 10
Et kostume til Karen Blixen	side 12
Skjulte Skatte	side 13
Et tekstilværksted	side 14
Peking knuder	side 16
Boganmeldelser	side 17
Hvad er Mola?	side 21
Haveforklæde	side 22
Telefonliste for TENENs bestyrelse mv.	side 23
Hvert et nyt TENEN medlem	side 23
Bagsiden: Brodeributikken i Yichang	side 24

QR-koden henviser til dette bladnummers side på Internet.

TENEN Dansk Tekstilhistorisk Forening

Formand: Annet Laursen Skjelsager, Dorthesvej 2, 3520 Farum, telefon 44 95 05 55

Næstformand: Lone de Hemmer Egeberg, Teglgården 66 st.th, 3460 Birkerød,
telefon 45 81 05 05

Kasserer: Bent Bille, Søndergade 66, 5620 Glamsbjerg, telefon 64 72 15 65

REG.NR. 1551 GIROKONTO 143 01 30 • SWIFT-BIC: DABADKKK IBAN: DK23 3000 0001 4301 30

Medlemsskab tegnes hos kassereren. I 2013/2014 er prisen pr. år 250 kr.

Husstandsmedlemsskab koster 300 kr.

Medlemmer får tilsendt tidsskriftet TENEN.

TENEN – Danish Society for Textile History – Verein für Dänische Textilgeschichte

Tidsskriftet TENEN

Redaktion: Annet Laursen Skjelsager, Dorthesvej 2, 3520 Farum, telefon 44 95 05 55,

ePost silke-annet@silke-annet.dk • Vibeke og Frits Lilbæk, telefon 23 92 42 85,

ePost vofl3450@gmail.com

Sats og billedbehandling: Frits Lilbæk • Digitaltryk: VesterKopi • ISSN: 0906-9526

Copyright © TENEN og forfatterne • 05.06.2013

TENEN udkommer fire gange om året – sidst i månederne august, november, februar og maj. Deadline for redaktionelt stof er seks uger for eller efter aftale med redaktionen.

Artikler og indlæg sendes til redaktionen

fx med ePost – eller evt. maskinskrevet med brevpost. Tekst og illustrationer adskilt.

Annoncepriser: 1/1 side: 525 kr. 1/2 side: 300 kr. 1/4 side: 185 kr. 1/8 side: 135 kr.

Ældre numre af TENEN kan købes ved henvendelse til foreningens kasserer

– så længe lager haves. Prisen er 65 kr.

Ændring af sendeadresse meddeles til kassereren.

Internet: <http://tenen-dk.homeunix.org/tenen>

Kæde og skud eller trend og islæt?

Dit sprog afslører dig: Siger du kæde og skud, har du en baggrund fra en af kunsthåndværkerskolerne (i dag Designskoler), et eller flere væveværksteder med rødder i disse skoler eller tekstilindustrien.

Siger du trend og islæt stammer din dannelse/uddannelse fra højskolen og folkeoplysningstraditionen, hvortil de tidligere håndarbejdsseminarier hørte. Siger du rending og indslag – men det gør du næppe – så vil du også blive forstået i de nordiske nabolande.

Jeg har aldrig været i tvivl om, at de tekstiler jeg selv vævede, bestod af kæde- og skudtråde, men som underviser har jeg ofte fundet det nødvendigt at rette min sprogbrug ind efter den gængse på undervisningsstedet – med andre ord: sige trend og islæt.

En varm sommerdag sad Bent Bille og jeg på en vestsjællandsk rastepads med kaffe og fynsk brunsviger. Her forsøgte vi at udrede begreberne, men da vi i sagens natur ikke havde adgang til skriftlige kilder på en rastepads, kom vi ikke til bunds i spørgsmålet. Det vil jeg forsøge i det følgende.

Væveren, underviseren og fagbogsforfatteren Magda Kirstine Paulli Andersen (1906-1990) fik

mange til at bruge ordene trend og islæt. I en samtale med Lise Warburg sagde hun i 1982: "Lige fra starten har jeg også ryddet ud i den svenske og tyske terminologi. Derfor går jeg ind for at bruge ordene trend og islæt og ikke kæde og skud. For det har vi fået via Gerda Henning og hendes tyske oplæring. Det er så tydeligt."¹² Men hvor kom de ord fra, som Paulli Andersen anså for mere danske?

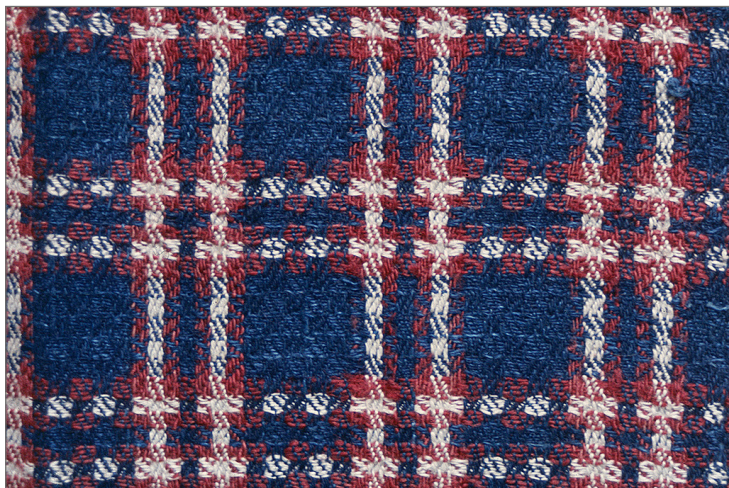
Vil man undersøge ældre sprogbrug og dialektnavne inden for vævning, er Folkelig Vævning i Danmark af Ellen Andersen og Elisabeth Budde-Lund et oplagt sted at begynde. Bogen udkom i 1941 og må fremhæves på grund af ordlisten med mange dialektnavne på væve-

Kæde: bør og uld, skud: bør og uld.

Binding: kip-per på 2 partier (drejl).

Væver: ukendt.

Prøve sandsynligvis fra forklæde.

de stoffer. Men forfatterne behandler slet ikke spørgsmålet om kæde, skud, trend og islæt. De bruger konsekvent de sidste to udtryk og kun en enkelt gang ordet indslag. Ingen sproglig udredning af vævens to trådsystemer. Det kan undre.

Et værk, der har haft stor betydning og autoritet i adskillige årtier, er Berlingske Haandarbejdsbog, der udkom i årene 1943-44. Forfatterne af de relevante artikler er Elisabeth Budde-Lund og Paula Trock. Ordene trend og islæt anvendes meget konsekvent, men forklares i parenteser med henholdsvis rending, varp, kæde samt indslag og skud. Ordene rending, rendingsbom og rendingstråd kan slås op, men der henvises til trend, trendbom og trendgarn. Om skud anføres: i maskinvævning. Vi skal altså lære at bruge ordene trend og islæt, hvilket man bestemt må sige lykkedes.

Textilbogen, håndbog i tekstil varekundskab, redigeret af Poul Sterm, er helt klar i målet. Det hedder kæde og skud. Islæt optræder kun i stikordsregisteret med henvisning til skud. Bogen udkom i to udgaver i henholdsvis 1945 og 1961.

Hvordan så billedet ud i museumsverdenen i samme tidsperiode? Margrethe Hald skriver om de to trådsystemer: "Det ene, som ligger efter Længden, kalder man for Trend, Rending eller Kæde, og det andet, som gaar på tværs, benævnes Islæt eller Skud." Hun benytter også den gamle form, trendetråde.³ Margrethe Hald er hele værket igennem sprogligt inkonsekvent, da ordene bruges i flæng – det har jeg aldrig lagt mærke til før!

I dag er der heller ikke enighed i

museumsregi om brug af terminologien. Eksempelvis skriver Else Østergaard trend og islæt⁴, mens Anne Marie Keblow Bernsted skriver kæde og skud.⁵ Det skal dog bemærkes, at begge forfattere er sprogligt konsekvente i deres værker.

Et nyere opslagsværk, nemlig Bonniers store Håndarbejdsleksikon fra 1995 forklarer ordene islæt, skud og indslag. Om ordet kæde hedder det, at det kommer af tysk "Kette". Og så er der denne interessante oplysning: "Inden for folkelig dansk vævning bruges også betegnelsen trend". Rending kan ikke slås op længere.

Måske skal svarene slet ikke findes i tekstile opslagsværker, men derimod i ordbøger?

Ordbog over Det Danske Sprog (Historisk ordbog, 1700-1950, i det følgende blot ODS) skriver, at trend især er et dialektord, det forklares med rending! Dette ord forudsættes altså kendt. Der henvises til H.F. Feilberg (1831-1921). Han var præst og indsamlede folkeminder især i Syd- og Vestjylland. Den første udgave af Dansk Bondeliv udkom i 1889, og heri skriver Feilberg, at nøglerne (garnet) lægges i "Trendekassen", der har mange rum; så haspes de op på "Trendebordet" – Han skriver endvidere: "Slagbordet" hvormed Islættens Traad slaas fast i "Trendegarnet" –

Jeppe Aakjær (1866-1930) skriver fra Salling: "– og tho der ved Bjælken, der hang da ogsaa Trendgarnet, hun havde faaet færdig i Vintrens Løb, som de skulde have paa, naar Vævepigen kunde blive færdig til det –"⁶

Fra Fyn, nærmere bestemt Nord-

fyn, har jeg kun fundet en enkelt beretning. Christine Reimer (1858-1943) skriver: "Konen blev i Væverens Hus, til Garnet var trængt, for at se, at det gik regjelt til, samt se, hvor langt det rakte. Samtidig med Garnnøglerne modtog Væveren et stort Trændebrød samt Slettemel, d.v.s. et Rugbrød og nogle Pund Rugmel, dette sidste bestemt til Klister, der skulde slettes på Trændingen."⁷

Vender man dernæst blikket mod Sjælland er sprogbrugen anderledes.

Karoline Graves (1858-1932) siger nemlig rendegarn: "Naar Rendegarnet var rendt på en Rende, blev det bommet -"

Karoline Graves hjalp sin mor med at spole og med "at sætte et Stykke i", dvs. sætte væv op frem til hendes konfirmationsalder, altså omkring 1872. Hun fortæller, at i hendes barndom var der ikke så få mænd og kvinder, der ernærede sig ved vævning på Vestsjælland.⁸

Anna Pedersen (1885-1972) fra Strøby på Østsjælland var en generation yngre end Karoline Graves,

men i hendes indsamlingsarbejde fra Stevns og Bjæverskov herreder finder man ligheder med Vestsjælland. Anna Pedersen udgav flere bøger med folkeminder. Fra Bondestue og Stegers, der udkom i 1944, er der citeret i det følgende.

"Mor skulle op at rende" det vil sige, hun skulle til væver med garnet, og var så til stede medens væveren "rendte" (trendede). Garnet kaldtes "rendegarn".⁹ Læg i øvrigt mærke til ordforklaringen!

"Hælvtenlærred" var "hørgarns rendt og blågarns slået på"; det blev brugt til både lagner og linned.¹⁰

"En dag i forsommeren kørte manden for sin kone med alle de forskellige bundter af nøgler til væveren. Hun skulle "til render" hed det. En flaske fløde eller mælk havde hun med, og "når de var til render leverede de slettemel." Væveren fik for øvrigt julerente. Konen blev hos væveren, så længe det varede "at rende". Det uldne dynevår var hørgarn "rendt" og uldgarn "slået på."¹¹

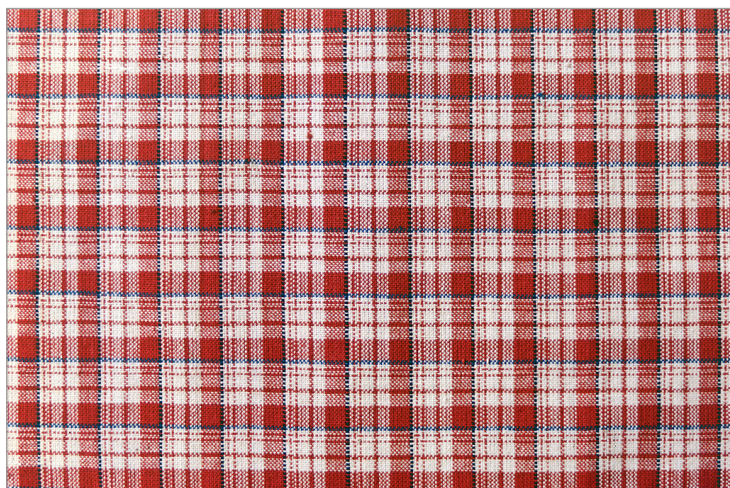
Bevæger man sig længere øst på,

*Kæde: bomuld,
skud: bomuld.*

Binding: lærred.

*Væver:
Lis Ablmann.*

*Prøve til dekorationsbane
vævet til Dansk
Husflidsselskabs
udstilling på
Bellahøj i forbindelse
med stavnsbåndsbilæet i 1938.
Prøven tilhører
Dansk Husflid.*

altså til Bornholm, findes der denne beretning af Peter Thorsen (1872-1947) “- for det meste var det Hvergarn med blaa Tvist til Varp (Rending) og graat Uldgarn til Islæt.” Bemærk ordforklaringen. Beretningen fortsætter med en detaljeret beskrivelse af hvordan trådene blev op-rullet på “Varpen”, altså det redskab som Karoline Graves kalder en “Rende” og H. F. Feilberg for “Trendebordet”.¹²

ODS omtaler også varp (nu kun dialekt) og ordet forklares med kædegarn, rendegarn.

Jeg ville gerne have fundet nogle flere teksteksempler fra Fyn og ikke mindst Lolland-Falster, men Ole Højrup får lov at sætte begreberne på plads i Landbokvinden, der udkom i 1964.

En søn af en østjysk landsbyvæver fortæller: “Når konerne, der skulle have vævet, kom med garnet, der skulle væves, blev de altid opvartet med kaffe og æbleskiver og skulle så blive og passe på nøglerne, mens min far trændede garnet op i en kæde.”

Sprogbrugen opsummerer Ole Højrup således: “Trend er det vestdanske navn, mens man øst for Storbælt kaldte det rendegarn og på Bornholm varp. Håndværksvæverne kaldte det derimod kæde.”

Ordet trend kendes også fra det sammensatte ord, trendfletning. ODS henviser ligeledes til det, men i den ældre form, trendefletning, dvs de afslutninger som især kendes fra pyntehåndklæder. I denne sammenhæng betegnes ordet som forældet dialekt. Trendtrådene (kæderesten, ville mange sige i dag) blev flettet

i fine mønstre som afslutning på tekstilet. Dette håndarbejde er mest kendt fra øerne – mon det altid har heddet trendfletning eller trendefletning der? Eller er det eftertidens betegnelse på dette håndarbejde?

ODS giver heller ikke svar på, om det at trende i virkeligheden er en sproglig sammentrækning af tråd og rende, altså at fremstille en trend eller kæde. Men det lyder umiddelbart som en oplagt forklaring.

Det er især det vævede tekstils langsgående tråde, der deler vanderne sprogligt, knap så tydeligt er det med de tværgående.

Med hensyn til islæt henviser ODS i teksteksemplerne til H. F. Feilberg og Johannes V. Jensen (1877-1950), men ordet er anvendt mange andre steder i landet. Det er dog et faktum, at islæt knytter sig til trend, undertiden til rending eller rendegarn, men aldrig til kæde.

Johannes V. Jensens bedstefar var i øvrigt væver, og der er ingen tvivl om, at han har stiftet bekendtskab med væverens fagudtryk i sin barndom. Jens Jensen Væver er portrætteret i Himmerlandshistorier (1910, 1923). Den fortælling som ODS citerer fra, er Cecil.

”Cecil vævede. Hendes Lærred havde godt Lov paa sig; Islætten var slaaet fast og tæt i.”¹³

Karoline Graves skriver: “Saa tog Væveren Skytten, hvori Spolen med Islætten sad, og ved et snildt Kast smuttede Skytten ind mellem Rendegarnstraadene – “

I Den Danske Ordbog, der omhandler moderne dansk fra 1955 til i dag, er den tekstile betydning af indslag gledet ud. Man skal til ODS, hvor der gives flere eksempler på

ordets brug i forbindelse med vævning.

Om skud skriver ODS: "angiver, at noget indskydes i, fastgøres til noget andet; dels (væv) som betegnelse for, at traade indskydes paa tværs af kæden, ell. (navnlig) om de indskudte traade, skudtraadene, islætten."

Den Danske Ordbog skriver om oprindelsen: oldnordisk, skot, tysk, schuss.

Om islæt skriver Den Danske Ordbog, at det kommer af i og slæt, afledt af slå, ordret, hvad der slås ind. Om slæt skriver ordbogen, at det er gammeldansk.

Vender man blikket mod de nordiske lande, er der interessante opdagelser at gøre. ODS har om rending oplyst, at det svarer til norsk, renning og svensk, ränning.

I bogreolen griber jeg først efter den norske husflidsforenings Haandbok i Vævning fra 1909/1920. Her anvendes ordene rending og islæt. Man ser tydeligt, at dansk har

haft stor indflydelse på norsk retskrivning.

I Vibeke Vestbys bog, Vev Mønster og mangfold fra 1990 benyttes ordene renning og innslag. Det virker som en mere autentisk stavemåde. Bogen er endvidere "Godkjent av Rådet for videregående opplæring mars 1990 for bruk i den videregående skolen, studieretning husflids- og estetiske fag, videregående kurs vev."

Denne godkendelse betyder selvfølgelig også, at sprogbrug og fagudtryk er blåstemplet.

Maria Brekke Koppen skriver ligeledes renning og innslag i sine bøger om billedvævsteknikker.¹⁴ Begge forfattere må betegnes som store kapaciteter inden for deres fag – også formidlingsmæssigt.

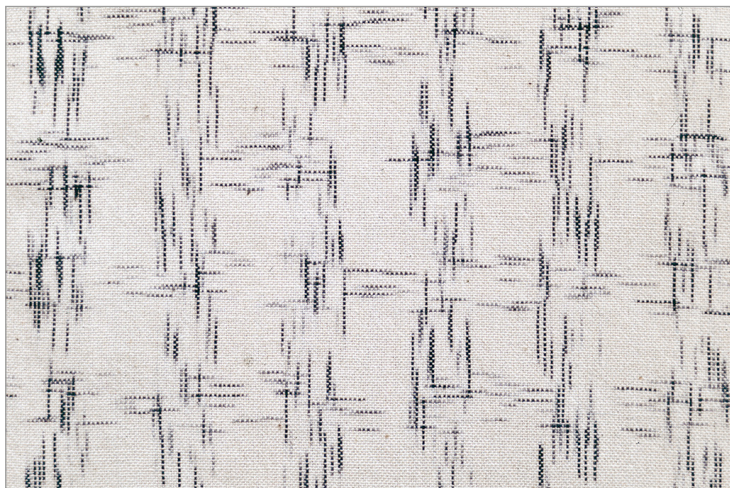
Slår man op i Store Norske Leksikon bruger artikelforfatteren Anne Kjellberg, førstekonservator og mag. art., derimod ordene varp og veft, men renning og innslag er oplyst i parentes. Det kan betyde, at nordmændene er ved at ændre sprogbrug. Endelig kan ordene have rod

Kæde: merceriseret bomuld, skud: merceriseret bomuld.

Binding: lærred.

Væver: Susanne Nielsen.

Prøve tekstilbane, Små Spor/ Tiny Traces vævet til Right and Wrong Sides, International Textile Art Exhibition, 2003 Kaunas, Litauen.

i forskellige skoler eller traditioner præcis som i Danmark. Varp og vef er lydligt identisk med engelsk, warp og weft, men i Norge har det nok større betydning, at vef lægger sig tæt op ad oldnordisk/gammelnorsk. Renning og innslag giver dog mange henvisninger hos google. Eventuelle norske læsere må gerne kommentere på dette.

I min egen reel fandt jeg tre svenske vævebøger udgivet mellem 1925 og 2001.¹⁵ Ordene varp og inslag benyttes her, det samme gør man i tidsskrifterne Solvöget og Vävmagasinet. Ordene må betegnes som de gængse. Gertrud Grenander Nyberg, forfatter til Lanthemmens Vävstoler fra 1975, har dog ränning med i ordlisten. Hun beskriver desuden fremstilling af en kæde uden et egentligt redskab, men blot ved at pinde sattes uden på en væg i en bestemt afstand. "Vid varpningen gick man fram och åter och förde trådknippet mellan pinnarna, ett sätt som kan förklara att det kallades att "ränna upp på vädji". Her er betydningen dog dobbelttydig, præcis som den kan være på dansk, at rende.

Den svenske Nationalencyklopedin skriver: "ränning, annat ord för varp, uppkommet av att man förr gick fram och åter da man utförde varpning."

Om varp skriver Nationalencyklopedin: "Varp, kätting, i äldre hemslöjdssammanhang även ränning –"¹⁶

Desværre får vi ikke noget at vide om ordets tidligere udbredelse. Om ränning især har været anvendt i Sydvestsverige, som sprogligt har haft nogle ligheder med dansk, eller måske snarere sjællandsk. Eller om ränning har været udbredt i hele

Sverige. Endelig skriver Nationalencyklopedin, at väft er et udtryk der anvendes i industrien. Kätting anvendes ligeledes i industrien og er et ældre udtryk for varp. Eventuelle svenske læsere må gerne kommentere på dette.

På færøsk finder vi renning, vefur.¹⁷ Oldislandsk, tidligere oldnordisk, uppistaða, veftr eller veptr.¹⁸

På moderne islandsk uppistaða samt fyrirvaf eller ívaf for vævens tværgående tråde.¹⁹

Nordisk Textilterminologi, förindustriell vävnadsproduktion, har to betegnelser for vævens langsgående tråde: uppistaða, þræður, desuden fyrirvaf, ívaf.²⁰

På denne skandinaviske rundtur finder man mange sproglige fælles-træk, men også afvigelser. Det vil desuden være på sin plads at fokusere på de forskellige danske dialekter, fordi nøglen til ordene skal findes der. Allerede i 1200-tallets håndskrifter kan man finde træk, der peger på en opdeling i østdanske dialekter med skånsk som kerneområde og på den anden side vestdanske dialekter med jysk som kerneområde. Ifølge denne opdeling går skellet i Storebælt. I nyere tid har man dog foretaget en anden opdeling med tre kerneområder, jysk, ømål (hvortil Fyn hører) samt østdanske dialekter (skånsk-bornholmsk).²¹ Så falder brikkerne pludselig på plads.

Vi skulle til Sverige for at finde ud af hvordan ränning er opstået. Og det er jo indlysende! På samme måde har man fremstillet kæder i Norge, Danmark, Færøerne og Island. Og alle steder, på nær Island

og Vestdanmark, har man sagt rending, men stavet ordet lidt forskelligt. Jeg har bare ikke fundet processen beskrevet andre steder. Men jeg har selv gjort det samme – rendt frem og tilbage mellem pinde, der har været fastgjort på mit arbejdsbord! Jeg har i mange år boet så småt, at trendbordet kun blev samlet, når det skulle bruges. Først skulle det hentes fra den fjerneste plads i mit bryggers – andre ting skulle flyttes osv. Derfor blev små prøvekæder på et par meter altid fremstillet på mit arbejdsbord – det var ganske enkelt hurtigere end at samle trendbordet først.

Når Ordbog over det Danske Sprog skal forklare både trend og kæde, gør man det ved hjælp af rending. Men dette ord kan ikke længere slås op i Den Danske Ordbog, der omhandler moderne dansk fra ca. 1955 til i dag. Sådan forsvandt et godt ord med nordiske rødder lige så stille ud af sproget. Til gengæld er trend blevet optaget i Den Danske Ordbog og beskrives sådan: “afledt af verbet *trende*, fra nedertysk *trennen* “skille” (afmåle tråde til at sætte på en væv)”

Paulli Andersen var ikke meget for den tyske indflydelse, men hun fik den alligevel, da jyske dialekter helt naturligt har inkorporeret tyske ord. Det ville være mere mærkeligt, hvis de ikke havde.

Afslutningsvis kan jeg konkludere: siger du trend og islæt, røber du ikke bare hvorfra du har din dannelse, du taler også jysk dialekt!

Susanne Nielsen

Noter:

1. Da smagen fik et skub. En samtale med væveren Paulli Andersen ved Lise Warburg. CRAS 1982, 30.
2. John Becker: Gustav Hermann Schulze. I Damask og Drejl. Dækketøjets historie i Danmark. 1989.
3. Margrethe Hald: Olddanske Tekstiler. 1950.
4. Else Østergaard: Som syet til jorden. 2003.
5. Anne Marie Keblow Bernsted: Vævede Skatte – tekstiler fra Islams Verden. Davids Samling. 1993.
6. Jeppe Aakjær: Fra min Bitte-tid. En kulturhistorisk selvbiografi. 1929.
7. Christine Reimer: Nordfynsk Bondeliv i Mands Minde. 1910-19.
8. Karoline Graves: Ved Halleby Aa. 1921.
9. Rasmus Jensen, født i Strøby, 1866-1943 og Lovise Jensen, født i Strøby 1863.
10. Dorthie Marie Jensen, Strøby, 1848 – 1937.
11. Ane Bentsen, f. 1868, Christine Hansen f. 1871, Inger Hansen f. 1874, alle Strøby.
12. Bornholmske kvinders husflid. Bornholms Museum og Bornholm Historiske Samfund 1985.
13. Johannes V. Jensen: Himmerlandsfolk. 1898.
14. Maria Brekke Koppen: Innføring i billedvev. 1974/1988, Maria Brekke Koppen: Videreføring i billedvev. 1981.
15. Hulda Peters: Vävbok. 1925. I Vävstolen. Handbok i vävning. Del 1+2. Utarbetad av Anna Skeri-Mattson och Ingrid Osvald. 1937/1948. Nock, Ragg, Rya. Det glänser om ullen. Redaktion, Anntott Parholt, Eva Andersson, Linnéa Rothquist Ericsson. 2001.
16. Store Heddinge Bibliotek, opringning til bibliotek i Malmø.
17. Meddelt af Bente Pedersen.
18. Meddelt af Bent Bille.
19. www.islex.dk
20. Meddelt af Bent Bille.
21. Nordfyn med omliggende øer. Gyldendals Egnsbeskrivelse. Bind 3. 1970.

Opslagsværker på nettet:

www.ordnet.dk

www.ne.se

snl.no

www.islex.dk

Referat af TENENs generalforsamling 2013

... den 9. marts i Møntergården, Odense

1. Valg af dirigent: Bestyrelsen foreslog Vibeke Ervø. Der var ingen andre forslag, hvorefter hun enstemmigt blev valgt.
2. Navneopråb: Til dagens arrangement var mødt 18 medlemmer og 2 gæster.
3. Formandens beretning: Årsberetningen var trykt i TENEN nr. 3 – 2013. Der var ingen kommentarer eller tilføjelser til årsberetningen.
4. Beretningen blev godkendt.
5. Indkomne forslag, der har betydning for budget: Der var ikke indkommet forslag af betydning for budgettet.
6. Fremlæggelse af revideret regnskab og budget: Kassereren supplerede det fremlagte regnskab med at bemærke, at vi tilsyneladende befinder os i en oprydningsperiode, hvor en del medlemmer vælger at melde sig ud af foreningen. Dette sker som regel skriftligt i forbindelse med en tak for gode oplevelser og en speciel tak for bladet. Folk betaler også langsomme, således har enkelte medlemmer først i januar betalt det kontingent, som skulle have været betalt senest den 1. juni; men denne udvikling bør give anledning til alvorlige overvejelser om, hvordan vi skaffer flere/nye medlemmer: En utopisk drøm: Tænk hvis hvert medlem skaffede et nyt, så ville vi være helgarderet! I øvrigt blev bestyrelsen rost for sine evner til at holde udgifterne ned. Under dette punkt blev både kasserer og redaktion takket for deres arbejde, især Frits Lilbæk, som arbejder hårdt og lægger hele sin sjæl i arbejdet. Vibeke blev bedt om at viderebringe takken til Frits. Herefter blev regnskab og budget godkendt.
7. Fastsættelse af kontingent: På baggrund af årsregnskabet foreslog bestyrelsen uændret kontingent, hvilket blev vedtaget.
8. Valg til bestyrelsen: På valg Annet Laursen Skjelsager, Bent Bille og Tina Ejlersen. Der var ingen andre kandidater til bestyrelsen og alle havde erklæret sig villige til genvalg. Således blev alle genvalgt.
9. Valg af revisor, revisorsuppleant samt 2 bestyrelsessuppleanter for 1 år: Genvalg af Margit Ambeck til revisor, Hanne Schneller til revisorsuppleant samt Anni Bloch og Susanne Lervad som suppleanter.
10. Indkomne forslag: Der var ikke indkommet nogen forslag.
11. Eventuelt: Vibeke Lilbæk beskrev, hvorledes Mette Rørbech er blevet inspireret til at bruge gammelt strik i en ny kontekst. Hun har bl.a. fundet inspiration i et af de mønsterark fra Danmarks folkelige Broderier, TENEN forhandler - Annet havde arket med sjålet med, og flere lod sig friste! Det er sjovt, når et medlem bliver fanget og kan spinde tråde sammen om nøjagtigt det, som TENEN står for. Mette har desuden en særlig tilknytning til Møntergården, idet hendes oldemor voksede op i det tilflyttede hus - Ejler Rønnovs gård fra 1547. Det er dejligt at opleve, at tingene passer sammen.

På baggrund af det dalende medlemstal drøftedes, hvordan vi hverver

nye medlemmer. Idéer efterlyses og bestyrelsen beder om skriftlige henvendelser vedr. dette vigtige tema.

Kulturstyrelsen har beordret samtlige museer til at gennemgå deres samlinger og kassere dubletter. TENENs medlemmer er lige så rystede over dette krav som museernes medarbejdere og opfordrede bestyrelsen til at henvende sig til Kulturstyrelsen med opfordring til at denne proces ophører, og at genstandene i stedet eksempelvis bliver brugt til studie- eller skolesamlinger. Tina Ejlersen påtog sig at lave oplægget til denne skrivelse, hvorefter den samlede bestyrelse godkender og underskriver. Endelig erklærede dirigenten generalforsamlingen for afsluttet, idet hun takkede for god ro og orden, hvorefter formanden omdelte årets generalforsamlingsgave, som bestod af udvalgte mønsterark fra Foreningen Danmarks Folkelige Broderier.

Dirigent: Vibeke Ervø

Referent: Lis Slottved

Ejler Rønnovs gård – Møntergården

*Der skal lyde en tak fra TENEN til Ellen Warring fra Møntergården. Sikken vi blev be vær-
tet med morgenbrød og kaffe/te, da vi startede programmet for dagens generalforsamling.*

*Derefter var der et oplæg fra Ellen, der fortalte om stedets historie og om Odense Bys
Museers trængsler for at kunne få det hele til at fungere optimalt.*

*Ikke mindst gjorde det ondt på os alle, at der nu kun skal gemmes én ting at hvert emne
– bare det så på sigt bliver den rigtige genstand! Heldigvis er Odense ikke så hårdt ramt
endnu af lovgivningens magt som så mange andre steder i landet.*

*En vandretur på de toppede brosten gav en tydelig fornemmelse af en svunden tid med
Rønnovs Gård fra 1547 og strædet med Pernille Lykkes Boder med det spartanske liv i en
lejlighed anno 1617. For enden af strædet kunne vi se den helt nye og moderne udstil-
lingsbygning, der åbner den 30. august 2013.*

*Vel tilbage efter en "lang" vandring i tid, var der fundet fine tekstiler frem, som vi med
hvide bandsker kunne se nærmere efter i sømmene.*

*Mange sluttede dagen af med et besøg på Tidens Samling, hvor man hele tiden må sige
til sig selv og sine følgesvende: Åh, kan du buske, og se lige der! Ikke mindst følte vi vel alle,
at vi enten lever i eller har levet i en historisk tidsalder, hvor alt bare er gået så forfærdelig
hurtigt – at i morgen er i dag fortid!*

Vibeke

Et kostume til Karen Blixen

I mit afgangsprøveprojekt til professionsbachelor i tekstildesign, -håndværk og -formidling arbejdede jeg med problemstillingen: Hvordan kan jeg skabe et kostume med broderi til en film om Karen Blixens unge år? Det skal formidle noget om karakteren og give en autentisk historisk oplevelse af den tidsperiode, som filmen skal skildre.

I udarbejdelsen har jeg fundet det vigtigt at opbygge en forståelse for tøjets betydning generelt, og kostumers rolle som mise-en-scene samt potentiale som kommunikationsmiddel. Denne forståelse har skabt grundlag for at kunne udarbejde et kostume til en ung Karen Blixen, der tager højde for tiden hun levede i og hende som person. Gennem snit, materialer, farver og dekoration kommunikerer kostumet karakterens historie og følelser til filmens seere og understøtter derved filmens fortælling. Historiske kostumer skal i sidste ende mø-

de seernes forventninger og gøre brug af virkemidler, der skaber et indtryk af tiden. Det betyder, at jeg i mit kostume har forsøgt at opnå en illusion af det autentiske frem for en fuldtud autentisk fremstilling af perioden. Dekoration i form af broderi ses sjældent i kostumer. Det kan ikke desto mindre være en virkningsfuld detalje, hvor det klassiske håndværk bidrager til det historiske udtryk.

Ornamentet med Nattergalen henviser til citatet "Jeg ved, at jeg ikke kunne have fundet paa Nattergalen" udtrykt af en ung kunstner i en af Blix-

ens fortællinger. Ornamentet symboliserer derved både Blixens frihedstrang og hendes kunstneriske skabertrang, der endnu søgte en form. Ornamentet er skabt i guld-

broderi med flere forskellige typer guldtråde og med nedlagt syning, cutwork og chipwork samt filtpolstring der giver motivet dybde.

*Katrine
Gudmundsson*

SKJULTE SKATTE

I 2001 ophørte Frederiksborg Statskoles Folkedanserforening. I foreningen fandtes en stor samling af dragter og dragtdele, som for en stor dels vedkommende var indsamlet af Nanna Gandil og hendes mor. Nanna Gandil var ansat som gymnastik- og håndarbejds lærer på skolen fra 1922 og forblev lærer på skolen i 40 år. Hun var ivrig folkedanser og var med til at starte foreningen i 1941.

Foreningens samling af dragter og dragtdele blev for en stor del, ca. 300 dragtdele, overdraget til Nord-sjællandsk Folkemuseum, og en anden del overdraget til Landsforeningen Danske Folkedansere.

Den del af samlingen, som Landsforeningen blev tilgodeset med, blev sorteret, mærket og registreret således, at der kunne etableres en anseelig studiesamling i Landsforeningens regi. Samlingen blev overdraget til Landsforeningen i begyndelsen af 2002 og blev placeret hos undertegnede. Alle delene behørigt nedpakket i syrefri kasser i syrefrit papir.

Samlingen er siden donationen fra Statsskolen vokset støt både ved hjælp af yderligere donationer og indkøb på auktioner, således at den nu består af 321 dele fordelt i 24 museums kasser.

Samlingen bliver flittigt brugt på Landsforeningens kurser og er således ikke skjult, men det er jo nok ikke alle i Landsforeningen, der er klar over, at vi ved at have denne studiesamling bliver i stand til at se på og røre ved de gamle dragtdele, som ellers ville være gemt og sikkert glemt på museerne rundt omkring i landet. Samlingen er en uvurderlig del af dragtarbejdet og kan slet ikke undværes på Landsforeningens dragtkurser.

Hele samlingen kan ses på hjemmesiden *folkedragt.dk*, hvor der under punktet "information for udvalgets medlemmer" findes en fortegnelse over samtlige kasser med tilhørende fotos af samtlige genstande i samlingen.

Samlingen er således tilgængelig

for alle og er slet ikke skjult mere – det er håbet, at den kan vedligeholdes og videreføres til fremtidig glæde og nytte.

Landsforeningen modtager stadig donationer med originale dragtdele fra hele landet, og givere kan være forvisset om, at deres donationer vil blive værdsat og opbevaret på forsvarlig vis.

I forbindelse med årets landsstævne i Hundested afholdes en udstilling med Landsforeningen Danske Folkedanseres studiesamling. Se tid og sted i TENENS kalender.

Anna-Margrethe Jonsson

Kasse SE17 nr. 031x004: Mandstrøje, Røsnæs.

Et tekstilværksted

Ordet kunsthåndværk er et ord, som næsten er på vej i glemmebogen. I dag er det i mange tilfælde afløst af design, smykkekunst, fiberkunst, papirkunst m.m. Men man siger stadig ikke keramik-kunst eller keramik design. Her er det stadig kunsthåndværk.

Men hånd og ånd hører sammen. Ellers går det galt. Kunsthåndværk er et godt ord, hvor netop ånd og hånd står stærkt.

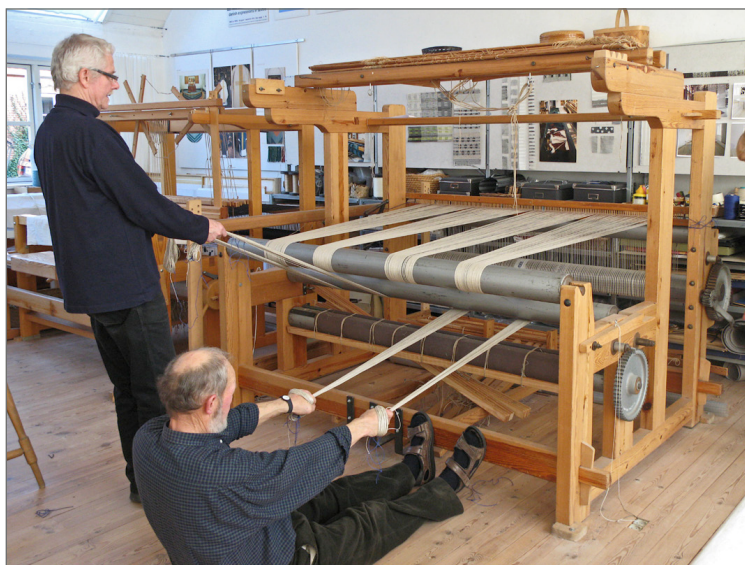
Mange håndværk er ved at forsvinde. Vi må arbejde for dannelse inden for håndværket, og at historien stadig er en del af uddannelsen på vore designskoler. Det er utrolig vigtigt at kende sine rødder.

Jeg er uddannet på Kunsthåndværkerskolen (Danmarks Designskole) i København, med afgang i 1965. På den tid havde jeg markante lærere som Franka Rasmussen i komposi-

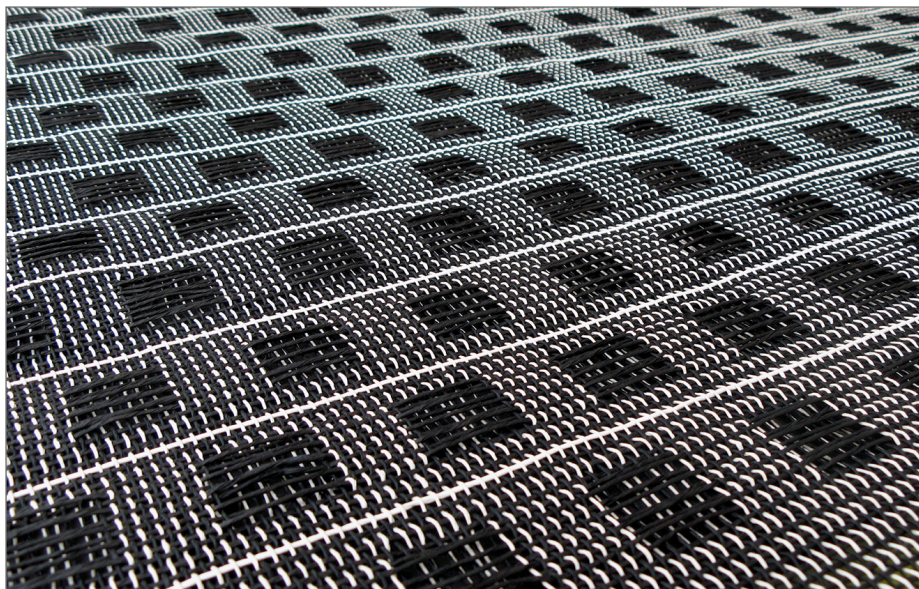
tion, Erik Clemmensen i tegning og John Becker i vævning. Jeg kunne nævne flere, men alle gav os et godt grundlag, respekt for håndværk, kendskab til kunst, kunsthistorie og forskning i farver og teknikker. På den tid var det obligatorisk, at man skulle have mindst ½ års værkstedspraktik for at få afgang fra skolen. I de senere år er det en umulighed at få et praktikophold. Værkstederne er få, og det er en hel anden fremtid.

Jeg har haft praktikanter igennem 30 år på mit værksted. Jeg føler det har været meget givende, begge veje. Praktikanterne har som regel boet hos os. Opholdet varede fra 10 mdr. til 2 år. Eleverne kom fra flere steder, bla. Island, Sydamerika, Spanien, Norge, Japan og selvfølgelig Danmark.

Foruden at være kunsthåndværker, væver, tekstilkunstner og designer, opfatter jeg mig også som problemløser i mange sammenhænge.

Forberedelse af opgave til Vor Frue Kirke i Assens i 2012.

Oplysning til kunstforeninger, farvesætninger og indretning i samarbejde med arkitekter.

Jeg bor og arbejder på Langeland. Jeg arbejder koncentreret og ensomt i mit værksted til daglig, derfor er det vigtigt for mig at være i udstillingsgrupper, og i øvrigt følge med i, hvad der foregår inden for mit fag i verden. Jeg har deltaget i udstillinger jævnligt igennem 45 år, i det meste af verden.

I mere end 30 år har jeg arbejdet bredt med kirkeopgaver og design og samarbejdet med industrien, bla. Georg Jensen Damask A/S.

I de seneste år har jeg arbejdet med nye materialer og teknikker. Jeg har været over computervæven, men er vendt tilbage til min væv uden computer. Dette tusindårige redskab. Uforandret.

Men det er stadig muligt at arbejde med nye ideer ud fra gamle teknikker. Nye ideer til industrielt brug, og unikke arbejder. Spændin-

gen og udviklingen ved at forske i nye mønstre holder forhåbentlig aldrig op.

Tiden er en vigtig faktor ved fremstilling af kunsthåndværk. Studerende, der besøger værkstedet, chokeres over at der arbejdes så grundigt, og/eller at det tager flere uger, for ikke at tale om måneder, at fremstille et tæppe, eller at udvikle et design. Tingene skal gå hurtigt. De har ikke tid eller råd til denne fremgangsmåde, får jeg at vide.

Hvor går vi hen? Ja, det vil tiden vise. Men vi må bevare vor dannelse og selvkritik. Kunsthåndværkere er vigtige i vores samfund. De er banebrydende.

Det er vigtigt at blive ved med at have materialefornemmelse, ja, at have fornemmelser i det hele taget. Kunsthåndværket må bestå. Tiden, den hektiske hverdag, er en stor modstander.

Jette Nevers

PS.: Udstiller denne sommer på Skovsgaard Gods, Langeland, se TENENs kalender.

Peking knuder ...

Efter en firedages sejltur gennem De tre Kløfter på Yangtze floden i Kina gik vi fra borde i millionbyen Yichang - kort efter passage via sluser gennem Gezhou dæmningen, der er kendt som verdens største.

For vesterlændinge er det nødvendigt med hjælp for at komme til lufthavnen, så vi havde bestilt turistguide og bil. Der var flere timer til afgang, så guiden foreslog blandt andet et besøg i et værksted/butik, som producerer og forhandler provinsens traditionsrige Chu-broderier.

Butikken er etableret som et blandt mange kompensationstiltag, da 1,2 millioner indbyggere og en masse produktionsanlæg i Yangtzedalen blev flyttet, før vandet steg

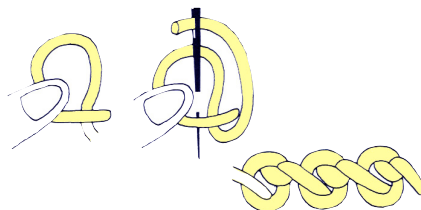
bag dæmningen. Zhongbao hed øen i floden - den danner nu fundament for sluseanlægget, som er mindst lige så imponerende som dæmningen.

Egentlig ville vi blot se og opleve butikken, hvor nogle af kvinderne fra øen har fået job; men enden på besøget blev indkøb af de to små billedbroderier, der vises på dette bladnummers forside - formindsket til 63% af originalstørrelsen. De er broderet med en masse små knuder, der er ca. en millimeter i tvær-

mål. I butikken oplyste de, at det var "pearl stitch", altså perlesyning; men det er det nu ikke. Vi har forelagt Jytte Harboesgaard et nærbillede; men hun kendte ikke stingene. Søgninger på Internet tyder på, at det er en variant af peking knuder, der hører til gruppen af de forbudte sting. Hvorfor forbudt er der ingen egentlig forklaring på - et bud er, at det er fordi de er så svære, men ... Mere fornuftig lyder en forklaring om, at det er en slags sting, som kejserens konkubiner i Den forbudte By i Beijing mestrede.

VoFL

Efterskrifter:

- I Kina er der 200 millionbyer - ifølge en plakater i Kastrup lufthavn.
- Yangtze floden er den tredielængste i verden. I provinserne omkring floden bor - det her er altså helt vildt - en femtededel af verdens befolkning.
- Jytte Harboesgaard er forfatter til "Broderisting", der er genudgivet og kan købes som eBog.
- Se også dette bladnummers bagside.
- Kinesiske drager har ikke vinger, de spyr ikke ild, og de er altid venlige!
- Vi glæder os til at få sat de 19x12,5 cm små klædninger i glas og ramme.

Boganmeldelser:

Ilse Christensen: *At se – en knap*. TURBINE Forlaget, Aarhus 2012. Hæftet. 274 sider med farveillustrationer. ISBN 978-87-7090-961-7. Pris 249 kr.

Foran mig på bordet ligger en lille mursten af en bog. Den måler 18×18 cm og er 3 cm tyk. Bogen vækker minder til live om alle de timer vi fik lov til at lege med bedste-mors samling af knapper. Hvordan vi tømte glas-set og sorterede alle knapperne efter størrelse, farve eller materiale, hvordan vi lavede mønstre af dem og hvordan bedstemor sørgede for at ikke en knap blev glemt, når bordet skulle ryddes til aftensmaden, for knapper har altid været dyre og kunne genbruges.

At se – en knap er en bog om knapper, den er en billedbog og det bringer stor glæde at blade i den og læse de små personlige tekster, forfatteren har valgt at lade følge alle billederne, og netop mængden af billeder har fået forfatteren til at råde læseren til at tage den i små doser.

Jeg synes, det er en rigtig hyggelig bog at have liggende fremme til at kigge i en gang i mellem, og efter min opfattelse er det dejligt at

der nu synes at være en stigende interesse for små glemte hverdagsting. Jeg holder meget af de store, fagligt korrekte udgivelser, men det er nu også spændende at se interesse for små upåagtede hverdagsting som netop – en knap! Når man tænker efter, går det op for en, at der er megen designhistorie gemt i hver eneste knap, stor som lille, hvilket betyder, at det ikke kun er minder der vækkes til live ved at læse denne bog, som jeg varmt anbefaler.

Man kan se mere på websiden *knap-bogen.word-press.com*, hvor der vises enkelte opslag fra bogen og hvor man ligeledes kan se, hvad den indeholder.

I øvrigt ser det ud til at der er stigende interesse for knapper som samlerobjekt.

På Ljusdals-bygdens Museums webside *www.ljm.se* vises der i den kommende sommer en stor samling af knapper, der kommer til at indgå i en udstilling om klæder og dragt, som åbnes i juni og står til september.

Lis Slottved

Aagot Noss, *Kvinneklede i Sogn, Døme på ein vestnorsk tradisjonell klesskikk*. 127 sider, indbundet i format 20 x 28 cm. Novus forlag 2012. ISBN 978-82-7099-710-7. 285 Nkr.

Målbevidst fører Aagot Noss os igenem de norske landskaber, hvor kvindedragten har haft sit særlige præg, og denne gang - med det 13. bind! – er vi ved Sognefjorden. Fire bygder er markeret på oversigtskortet på bogens inderside: Brekke i Ydre Sogn ved fjordens munding, samt Sogndal, Lærdalsøyri og Aurdalsvangen i fjordens inderste forgreninger, kaldet Indre Sogn. Bygderne er en del af Sogn og Fjordane fylke, men for kvindedragtens vedkommende har de i det mindste fra 1700-tallet og indtil begyndelsen af 1900-tallet haft deres særstilling.

Bogen er i samme smukke udstyr og plan for skildringen som de forrige bind. Forfatteren har i 1970-erne gennemrejst området og brugt sin sjældne evne til at komme i kontakt med gode meddelere. Kildematerialet omfatter som i de øvrige bind et antal kunstnerbilleder fra 1760-erne og fremefter til midten af 1800-tallet og siden da fotografier. Der findes desuden lokalhistoriske arkivsamlinger, som kun delvis har været publiceret, men som er værdifulde i sammenhængen. Det synes som en del af de specielle træk er gået af brug op mod 1930-erne. Det, som har holdt sig længst, er brudedragten og pigernes håropsætning, hvilket Aagot Noss har beskrevet detaljeret og for brudens vedkommende endda har haft mulighed for at dokumentere med videoen "Skaut og krone", 25 min., 1975.

Tager vi forfatterens øvrige vær-

ker frem til sammenligning, vil det umiddelbart give indtryk af, at både hovedtøj og øvrige dragtdele stort set består af de samme elementer landet over. Men i hvert snævert område har der været norm for, hvordan selve brudekronen blev fæstnet til håret, hvordan de unge piger satte deres hår op med indflettede røde, vævede uldbånd, eller hvordan så mange, mange led i påklædningen blev gjort. Det har ikke udelukket, at der er sket modepåvirkninger undervejs. Men de har gjort sig gældende under respekt for renæssancens kontraster i farvevalg, eller for pigernes trofaste opsætning af håret, som forfatteren givetvis har ret i at føre længere tilbage i tid.

Bogens omslagsbillede viser Kari Vinjum i Aurland, født 1906, blev fotograferet af forfatteren i 1970 iført sin kirkedragt. Den hvide hue er stærkt stivet, så den har lighed med

kapperne, der var på mode i sidste del af 1700-årene. Det sammenfoldede tørklæde har været kendt siden 1840-erne. Blåt, snøret overliv og grøn trøje er i kontrastfarver efter renæssancens skik. Sort, foldet skørt kaldet stakk med broderet bort. Ternet silkeforklæde, hvilket også hørte til kirkedragt. Sorte strømper som almindeligt 1800-årene igennem og sorte sko med spænder som i 1700-tallet. Kari Vinjum brugte endnu lejlighedsvis denne dragt.

Pladsen her tillader ikke at gå ind på flere af de fascinerende enkeltheder, men bogen bugner samtidig med, at hvert kapitel følges op af sammenligninger med naboområder, så særprægene træder i profil. Også i resten af Norden og i Europa har vi grund til at tro, at lignende modsætninger har gjort sig gældende, men kun i Norge har Aagot Noss givet den rige dokumentation. Det er den, der er så lærerig.

Hanne Frøsig Dalgaard

Schiaparelli & Prada: *Impossible conversations* / Ed. by Elisa Urbanelli. The Metropolitan Museum of Art, New York 2012. 214 sider, illustreret. ISBN 987-1-58839-454-5. Pris \$45.

The Metropolitan Museum i New York er den vestlige verdens største kunstsamling og dragtafdelingen omfatter 31.000 numre. Der er ikke nogen permanent udstilling på grund af tekstilernes skrøbelighed, men man arrangerer årligt to særudstillinger.

Sidste sommers udstilling var af Elsa Schiaparelli sat overfor Miuccia Prada, og titlen var *Impossible Conversations*. To udstillere af katolsk, italiensk herkomst og begge rebeller, Schiaparelli i Paris i trediverne og fyrrerne og Prada helt aktuell. Meget forskellige og dog var der mange berøringspunkter i de utraditionelle materialer, vilde farvekompositioner og fantasifulde prints.

Genialt var de sat op overfor hinanden med en fingeret filmet dialog kørende i baggrunden af det 3-di-

Præsentation af Schiaparelli i Vogue april 1968.

Detalje fra Pradas Spring Summer Collection 1996.

mensionelle show. Schiaparellis udtalelser er taget fra hendes selvbiografi *Shocking Life*, og Prada svarer ganske naturligt i dette elegante og overraskende ping-pong spil. Kunst har været en inspirationskilde og medspiller for begge og er et af de emner, der diskuteres og inspirerer til nye måder at anskue deres værker på. Tilsammen reflekterer de 90 års mode.

Den tilhørende publikation er først og fremmest en billedbog, der tillader at man dvæler ved detaljer og kommer helt tæt på de mange originale stoffer.

Forfatteren Judith Thurman har skrevet det indledende essay *Twin Peaks*, der uddyber lighedspunkterne, men også fremhæver hvad de hver især har betydet.

Elsa Schiaparelli revolutionerede kvinders påklædning med slåom-kjoler, "fun furs" som abeskind, jumpsuit, badedragt med indbygget

bh (som hun fik patent på) og amazoner som Marlene Dietrich og Greta Garbo præsenterede hendes linje i Hollywood.

Miuccia Prada var politisk aktiv som ung i Milano, og har aldrig fraskrevet sig sin idealisme. Ved demonstrationer optrådte hun i vintage tøj, accessories fra loppemarkeder og høje hæle – for hun ville ikke se ud som alle de andre.

I 1978 overtog hun familiefirmaet, der stod for luksuøse lædervarer, og opdaterede straks det konservative look med nylon kantet med læder. Det revolutionerende har kendetegnet hende siden, men hun kan sagtens tage udgangspunkt i en lægget nederdel og knæstrømper.

Bogen har mange flere kjoler med end udstillingen, og billederne er taget af tidens allerbedste fotografer.

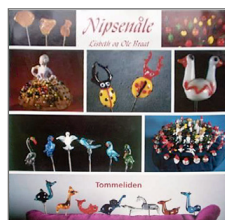
Lone de Hemmer Egeberg

I TENEN 23. årg. nr. 3, 2013 bragte vi en anmeldelse af bogen *Skal vi nipse?* af Anny Green. Heri udtrykte jeg min ærgrelse over manglende kildeangivelser, litteraturhenvisninger mm.

Siden da er jeg til min glæde blevet gjort opmærksom på en bog om emnet, der udkom i 2002. Det viser sig, at litteraturen om emnet er sparsom, og de fleste oplysninger er bragt til veje gennem interviews med ældre damer, der som børn har leget med nipsenåle. Nipsenålene har igennem tiden udviklet sig fra at være almindelige sadelmagernåle til at være nåle med små glasfigurer, og de havde deres storhedstid i perioden 1890-1950. Nålene er fortrinsvis fremstillet i Böhmen. Der produceres stadig nåle, som man kan købe i museumsbutikker og på internet. Det mest bemærkelsesværdige ved fænomenet er, at Danmark er det eneste land i verden, hvor man har leget med og samlet på dem. Tak til Margit Ambeck for henvisningen.

Lisbeth og Ole Braat: *Nipsenåle*. Tommeliden, Ørbæk 2002. Hæftet 23×23 cm. 60 sider med farveillustrationer. ISBN 87-7831246-9. 228 kr.

Lis Slottved

Hvad er Mola?

Nej, det er ikke et eksotisk dyr, det kan ikke spises; men det er dekorativt.

Mola er en applikationsteknik, som er særegen for Cuna indianerkvinderne, som bor på 365 øer nord for Panama. Mønstrene er ofte geometriske og efterligner de kropsbemalinger, der var tradition for ca. 300 år siden. Indvandrede hugue-

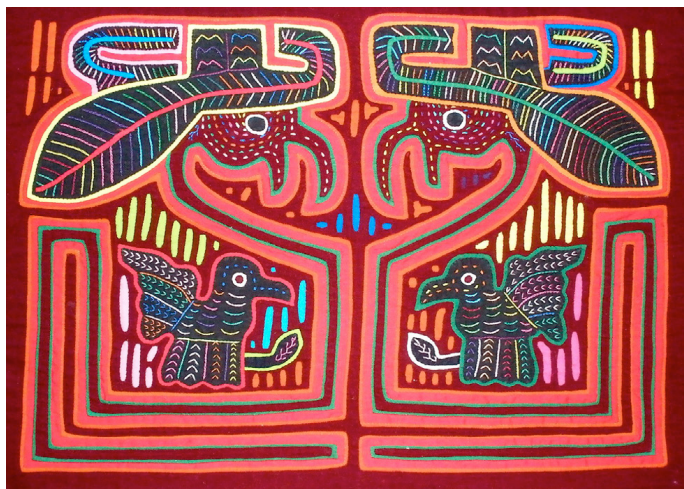
notter tvang befolkningen til at bære klæder, hvorfor de overførte kropsbemalingen til stof.

Molaer laves som et ryg- og bryststykke til en bluse. Teknikken har gennem 100 år udviklet sig på grund af bedre nåle, stoffer og sakse. Billederne ændres og forbedres hele tiden med fine detaljer. Tit begyndes en mola, mens barnet er lille, og den udbygges gennem hele livet. Et bryststykke kan flyttes til et større stykke beklædning, efterhånden som barnet vokser.

En mola syes som en "omvendt" applikation, idet man baserer den på flere lag ensfarvet stof i forskellige farver, der lægges oven på hinanden. Motivet ries lidt inden for tegningen, og der klippes i et eller flere lag stof lidt uden for tegningen. Øverste lag stof bukkes ind langs med motivet og stafferes fast til det underliggende lag. Farvevekslingen opstår ved, at man klipper ned til forskellige lag. Man kan dog supplere med påsyning af traditionel applikation.

Desværre gør klimaet, at stoffet mugner og bliver mørkt, så der eksisterer kun få ting ældre end 100 år.

Margit Ambeck – illustration fra Internet

**DET ER NU, DER SKAL BETALES KONTINGENT
FOR 2013/14 TIL
TENEN - DANSK TEKSTILHISTORISK FORENING**

... GØR DET NEMT FOR KASSEREREN: BETAL PROMPTE OG HUSK AFSENDER ...

(pris og konto er i kolofonen på side 2)

Haveforklæde

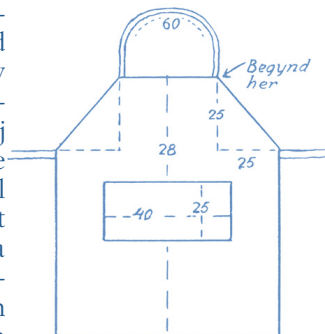
Materialer: 75 cm Hessian i 130 cm's Bredde, 5 m Herkulesbaand, 1 Stk. Voksdug paa 30×40 cm i Farve som Forklædet. Modellen er gul med grønne Baand, røde Voksdugsfigurer og gult Voksdug forneden.

Et muntert Haveforklæde af gult Hessian, kantet med grønne Baand. Monogrammet foroven og Figuren paa Lommen er knaldrøde. Det gule Voksdug forneden sidder løst til venstre for at vise, at det blot sættes paa med Trykhægter; naar De skal ligge paa Knæ og luge. Hatten er ogsaa syet af gult Hessian og underforet med grønt Tobralco. Den er let og skygger dejligt.

Forklædet: Maal fra Æggen 90 cm ned, klip traadlige af paa alle tre Sider. Maal saa 25 cm fra Ægkanten ned paa begge Sider (se Tegn.). Klip Trekanten af, kant hele Forklædet med Baandet, ri det først, begynd hvor Pilen viser. Klip ikke af, naar De er naaet rundt, maalt først 60 cm ud paa Baandet, klip saa af og fæst Enden af det som vist paa Tegn. Klip Lommen (40×25 cm) traadlige og

kant den foroven med Baandet, sy det paa Maskinen; bøj de andre tre Sider om til Vrangen, sæt Lommen paa med Knappe-naale (Midten af Lommen

mod Midten af Forklædet), tag Forklædet paa og prøv om Lommens Højde passer Dem. Stik Lommen paa Maskine; klip Resten af Baandet i to Dele og fæst dem som Bindebaand paa Forklædet. Det store Stykke Voksdug, som sidder 3 cm nedenfor Lommen, sættes fast med 4 Trykhægter som paa Billedet. Det er beregnet til at sættes paa, naar De skal ligge paa Knæ og luge. De smaa Figurer af Vandkande, Rive, Spade og Monogram kan De selv tegne paa Vrangen af kulørt Voksdug, klippe ud og klistre med Dekstrin. Husk, naar De tegner Monogram paa Vrangen af Voksdug, at Navnet skal tegnes omvendt.

*Kilde: Gyldendals Sy og Strikkebog. 1940
Idé: Jytte Harboesgaard*

Telefonliste for TENENs bestyrelse mv.

<i>navn</i>	<i>adresse</i>	<i>telefon / ePost</i>	<i>buv</i>
Annet Laursen Skjelsager	Dorthesvej 2 3520 Farum	44 95 05 55 <i>silke-annet@silke-annet.dk</i>	formand + redaktion
Lone de Hemmer Egeberg	Teglgården 66 st.th 3460 Birkerød	45 81 05 05 <i>debemmeregeberg@gmail.com</i>	næstformand + korrektur
Bent Bille	Søndergade 66 5620 Glamsbjerg	64 72 15 65 <i>familien.bille@get2net.dk</i>	kasserer
Lis Slottved	Hjarupvej 10 6200 Aabenraa	74 63 03 50 <i>slottved@privat.dk</i>	sekretær + korrektur
Vibeke Lilbæk	Kollerødvej 39 3450 Allerød	23 92 42 85 <i>vofl3450@gmail.com</i>	redaktion
Maj Ringgaard	Helmsvej 37 2880 Bagsværd	21 40 43 76 <i>Maj.Ringgaard@natmus.dk</i>	bestyrelse
Tina Ejlersen	Hedebøvej 29A 5750 Ringe	41 43 67 87 <i>tejlertsen@gmail.com</i>	bestyrelse
Hanne Frøsig Dalggaard	Bredebovej 33, 6.tv 2800 Lyngby	45 88 32 67 <i>hfd@tdcadsl.dk</i>	korrektur
Anni Bloch	Thingvalla Allé 5 2300 København S	32 59 59 77 <i>annibloch@gmail.com</i>	suppleant
Susanne Lervad	Lindevej 14 1877 Frederiksberg C	22 11 08 26 <i>sl@termplus.dk</i>	suppleant
Margit Ambeck	Lyshøjgårdsvej 87, 1.th 2500 Valby	36 30 61 50 <i>m.ambeck@gmail.com</i>	revisor
Hanne Schneller	N. Frihavnsgade 49, 2.tv 2100 København Ø	35 38 35 45 <i>hanne.schneller@hotmail.com</i>	revisor- suppleant
Susanne Nielsen	Grusgravvej 10 4660 Store Heddinge	56 50 11 26	forklæder
Vibeke Ervø	Åfløjen 4, 2. tv 2700 Brønshøj	44 85 18 44 <i>vibeke.ervo@gmail.com</i>	kalender
Frits Lilbæk	Kollerødvej 39 3450 Allerød	23 92 42 85 <i>vofl3450@gmail.com</i>	redaktion + webmaster

Kære TENEN-medlem:

- *Skaf et nyt medlem og betal begge normal årskontingent for 2013. Modtag begge som tak 10% rabat når årskontingent 2014 opkræves.*
- *Det vil være dejligt, om du vil foreslå naboer, fagfæller, bekendte, venner, søskende, børn, tanter, onkler med videre til at blive medlem af TENEN - Dansk Tekstilhistorisk Forening.*

Gør således:

- *Send en besked til tenen-dk@forening.dk og fortæl, hvem du er. Skriv også dit TENEN-medlemsnummer - det står øverst i bladadresseringen. Fortæl hvem det nye medlem er: navn og adresse og evt. mail-adresse.*
- *Så sørger vi for at sende et prøvenummer af bladet samt giro-indbetalingskort til det kommende medlem.*

湖北宜昌开发区制衣 – Tidligere dyrkede kvinderne vandmeloner på Zhongbao øen i Yangtze floden i Kina. Nu er øen neddæmmet, og nogle har fået nyt job i brodeributikken i Yichang.

To brodøser var igang med at brodere et større vægbillede, hvor forlægget er et gammelt kinesisk folkelivsbillede - motivet virker velkendt, selv om vi aldrig havde set det før. Typisk for dagens Kina er, at mønste-

ret computertegnes på silkestoffet, mens broderingen foregår efter årtusindgamle Chu-metoder. De flittige udøvere fastholder de gamle traditioner for broderi med silke på silke. De adskiller de mange kordeller i enkelte silketråde, hvorefter de behændigt broderer tidskrævende og teknisk udfordrende motiver. Det tager sin tid - brodøsen til billedet med den gule klædning fortalte, at hun havde brugt to måneder på fuld tid.

VoFL

